

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Christophori de Ortega Sanclementini, E' Societate
Iesv. Qvondam in Provincia Toletana Theologiæ
Scholasticæ publici Professoris ... Tractatvs Dvo, De
Trinitate, Nec non, Incarnatione**

Ortega, Cristóbal de

Lugduni, 1664

Qvæst. I. De Felicis, Elipandi errote, ac de Consilij Francofordiensis, &
epistolæ Adriani autoritate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94251](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94251)

indivisibiliter toti Trinitati non respondeat, iuxta illud Ioan. 5. non potest à se facere quidquam nisi quæ viderit Patrem facientem, quæcumque enim ille fecerit, hæc, & filius similiter facit. Illud enim similiter non operationem solum, sed operationis etiam denotat modum. Vide Augustinum, & Patres ibi. Vnde Patribus, & Conciliis sanctum illud axioma semper fuit. *Indivisa sunt opera Trinitatis ad extra, vt d. proœ. q. 2. cert. 4. n. 5. contra Vvadingo persequebar.* Sed illud axioma in re præsentis specialiter obseruandum docuerunt Concil. Lateran. sub Innocentio. 3. relatum. c. firmiter de sum. Trinit. vbi de filio ait. à tota Trinitate communitè incarnatus. Tolet. 6. c. 1. Cum tota cooperata sit Trinitas formationem suscepti hominis (Quoniam in separabilia sunt opera Trinitatis.) solus tamen filius suscepit humanitatem. Repetit Concil. Tolet. 9. confel. fidei. Atque. S. Ildephensius ita ad Mariam. *Tota indivisibiliter Trinitas conceptionem operabitur in tesola persona filij Dei in corpore tuo nascitura, carnem assumet de te.* Hinc. S. Tho. q. 2. art. 8. ad 2. concludit, omnes personas Trinitatis esse videntes hyposthaticè humanitatem, non autem illam assumentes.

QVÆSTIO I.

De Felicis, & Elipandi errore, ac de Concilij Francfortdiensis, & epistola Adriani auctoritate.

FELICIS apud Illergetes, seu Catalonios Vigelitani Episcopi, atque ab ipso edocti Elipandi Archiepiscopi Toletani error Solino Maurorum Rege ortus anno septingentesimo octidagesimo-tertio, tam certis coniecturis, apertisque testimoniis à profundæ eruditionis viro, & alienarum mentium, vt sic loquar, mente Gabriele Vasquez traditur: vt si ab aliis animi, an ingenij: abesse contentio, ea de re dubitari minime possit: alterutra tamen, vel vtraque, quæstio iam est, quod alias vix foret historia.

CONTROVERSIA IV.

De intrinsecis Incarnationis effectibus.

IN effectibus intrinsecè ab vnione humanitati communicatis alij primarij sunt, alij secundarij: positivi item, vel negatiui. De eorum aliquibus (nimirum personam constituere increatam, creatamque absumere) satis superque dictum est. d. 1. proœ. & controu. 1. d. 1. Reliqui ergo iam intrinseci effectus: suo ordine examinandi sunt, & quoniam Persona humanitati per se vnita filius naturalis Dei est, An humanitatem, huncque hominem Christum, qua hominem, filium naturalem Dei constituit: disputabimus primo. Secundo an omnem humanitatis Christivè, qua hominis feruitutem, ac subiectionem respectu Dei impediatur. Tertio An communia Trinitati humanitati suos formales effectus præstent? Quarto de sanctitate humanitatis substantiali per Deitatem. Quinto denique de eiusdem humanitatis impeccabilitate.

DISPUTATIO I.

De filiatione Christi.

QUIMVR de Christo, qua homine, siue secundum humanitatem examinabo primum an ei competat filiatio naturalis Dei? secundo: qua illi ratione contueniat? Tertio: an simul in illum filiatio Dei adoptiua quadret? sed quoniam eorum, quæ super his dicemus, certitudo ex erroris Felicis, atque Elipandi indagatione, ac deprehensione Concilijque Francfortdiensis, & epistolæ Adriani auctoritate omnino pender: primam de vtroque quæstionem instituum.

R. P. Christoph. de Ortega, de Dei incarnat.

CERTAMEN I.

Coniecturis, ac testimoniis propriis. Felicis, atque Elipandi error aperitur.

ERrorem hunc Nestorianum fuisse putant Soar. In disputatione quadagesima-nona, sectione tertia, Bernal. tota disputatione quadagesima-quarta, summa vero eruditione Vasq. ostendit eos formaliter Nestorianos non fuisse, nec plures pro naturarum pluralitate in Christo admisisse personas, sed vnã; licet consequentiæ vi, vel errorem deferere, vel ad Nestorium accedere tenerentur: solumque illos errasse in deneganda Christo, qua homini, siue secundum humanitatem, filiationem naturale Dei, adscribendaque adoptiua: Vasquo consentiunt, præter Ascleas, Luis. Torres, & Gasparum Hurtado, Petrus etiam Hurtado. disputatione octidagesima-tertia, sectione secunda solitaque errorum comprehensua breuitate Petrus Vvadingo disputatione vndecima dub. primo, paragrapho primo, suadent id in primis coniecturæ graues. Cum in Hispania enim, & Conciliis Toletanis ante actis omnibus, præcipue. 4. 6. 11. 15. & 16. in quibus plus satis versatus Elipandus erat, Nestoriani erroris damnatio, fideique ipsi opposita professio adeo esset expressa; incredibile profus est errorem, adeo ab eis execratum voluisse Elipandum excitare. Quod autem in Toletanis Conciliis hic fuerit veratissimus constat primo. Quia Iuliani prædecessoris, qui Concilio. 15. Toletano præfuit, ceterisque clarior doctrinam totam Chalcedonensis, atque Ephesini Contra Nestorianum errorem profertur, auctoritate niti se Elipandus iactabat, quod si Bernal. ipse disput. sexagesimasexta, sect. prima, paragrapho primo num. 5. inde satis contra Soarium probari existimat Christum, quatenus hominem specificatiue filium Dei à Felice, & Elipando non negari, quod res esset tunc in Ecclesia exploratissima: Cur idem argumentum in re præsentis non admittit? Secundo: quia cum in Conciliis Toletanis postremis omnia ante actorum confirmarentur, atque in 11. diceretur *Dei filium secundum humanitatem non esse adoptione, sed natura filium.* Exceptionem de filiatione eius naturali secundum humanitatem in eo, & sequentibus contineri putauit.

Iii Tertio:

Tertio : quia cum ea Concilia contra Acephalos pro distinctione naturarum, & proprietatum, cuiusque in Christo, pugnassent, ex eorum doctrina divinæ filiationem naturalem, humanæ, vero naturæ adoptivam, tribui iudicabat.

2. His, ut putabar autoritatibus nixus Elipandus eos animos cepit, ut primum in Hispania Beatum Eruditum Asturem Presbiterum, & Heterium Huxumentem Episcopum, tunc apud Mauros exulem, quod suæ doctrinæ aduersarentur, hæresis damnari, sperauerit, curaueritque : sicut Mingenianum hæresim de Paschalis celebratione in Concilio Hispalensi se Præsidente, ac confutatore damnauerat : ut Constat ex eius Epistola data Octobri anno septingentesimo octuagesimo-tertio, ad fidelem Abbatem apud Astures, quæ extat initio libri contra ipsum Gothice à Beato, & Heterio conscripti apud Bibliothecam Tolletanam. Cum autem in Hispania ad suam, tanquam ad Catholicam, doctrinam Episcopos plures, (in quibus, & Asturicus fuit) suæ, & industria, & autoritate pertraheret, imo (excepto Heterio qui Beato aduersanti adhæsit ut is in suo illo libro testatur) Episcopos Hispaniæ omnes : Epistola, doctrinæ quæ suæ libello ad Carolum Magnum datis curauit, ut Gallia etiam Episcopi coacto Concilio Beatanam doctrinam, & paucorum, & Subdolum, damnarent : Imperatorem insuper hortabatur, ut sua doctrina, & communis, & fidei dogmatibus conueniens, multorum doctorumque Concilij, & disputatione coram ipso examinaretur : ut constat ex fragmento rescripti Regij ad Elipandum, & ex epistola Concilij Francfordiensis ad eundem, atque ex libro eiusdem Concilij, qui inscribitur Sacrosyllabo s. Cum ergo Elipandus ipse, cæterisque Hispaniæ, & Galiciæ Episcopis, imo, & fidelibus cunctis adeo esset Nestoriana hæresis noua, atque execrabilis, si ea Felicitis, & Elipandi hæresis erat quomodo in illam tot Hispaniæ Episcopos Elipandus pertraheret, ut solus Heterius Beato repugnanti adhæserit ? ut ipsi suo illo libro fatentur, qua item spe trahendi in illam omnes Gallia etiam Episcopos, & Doctores Concilium, quam posset plurimorum, per Carolum magnum cogi curaret, & quam enixe datis litteris exposceret ? Non ergo fuit Nestorianus Elipandus ; sed nouum alium errorem à Felice Virgiliano ebibit, ac propagare tentauit : nempe Christum, qua hominem, siue secundum humanitatem filium, Dei non naturalem, sed adoptivum, solum esse.

3. Sed age iam non coniecturis modo, sed Concilij Francfordiensis testimoniis refragatur. Epistola enim eius Concilij ad Episcopos Hispaniæ columna septima, hæc habentur intelligite fratres, qui legistis : & nolite noua, & incognita nomina fingere. columna decima octaua, Nolite nouas versare quaestiuiculas, atqui Nestorij error noua tunc nomina, & quaestiuicula nouæ non essent, sed antiquæ, ac præ ueritate cariosæ, & antiquatæ : ergo nouus, diuersusque à Nestorio Felicitis, & Elipandi Error fuit. Secundo Carolus magnus epistola, seu rescripto ad Elipandum citato apud Concilium Francfordiense columna tertia, inauditum in Ecclesia Elipandi errorem testatur his uerbis. Quatenus sancta omnium unanimitas firmiter deterneret, quid credendum sit, de adoratione carnis Christi, quam nuper nouis assercionibus sancte Dei uniuersali Ecclesie antiquis temporibus inauditum uos ex uetris scriptis intulisse cognouimus. Quia nimirum, negata ab ipsis naturali Dei filiatione humanitati, deteriorius quam auditum hæcenus fuerat de adora-

tione humanitatis loquebatur Elipandus. Eadem item epistola ad Episcopos Hispanenses columna decima-quinta, hæc habentur : dicitur : cur times adoptivum Christum Dominum nominare ? dico tibi : quia nec Apostoli eum sic nominauerunt : nec sancta Dei Catholica Ecclesia consuetudinem habuit sic eum nominandi : imo nec credere eum adoptivum esse. Longèque inferius recitato Hilarij testimonio. Tu uero, quæsitus es, qui Christum prædicas adoptivum, unde iste tibi factus uenisset, uoluisses scire. Patriarche nestoriani : meliores hoc nomen inueniunt : Doctores fidei ueritate docuerunt. Quæ ex libro Beati, & Heterij uidentur transscripta. Adrianus Epistola, quæ in eodem Concilio extat, confutata ex uariis scripturæ locis adoptione Christi secundum carnem, in quo Christus filius proprius, specialis, naturalisque Dei absolute nuncupatur addit quod si &c. Cuius, qui protulimus ad diuinitatem tantummodo Filij Dei referenda opinantur : dicant ubi unquam communi assensu dicitur nobiscum : Pater noster. Vbi enim sic dixit Luc. undecimo, non è persona propria, sed nos docet orare dixit. Si autem Nestorianus esset error non eo quod naturalis semper Dei, Filius, nunquam uero adoptivus ab scriptura, & patribus Christus fuerit nominatus ; sed quod damnatus ab Ecclesia error iam dudum esset, atque perhærens Christi ueritas in scriptura contineretur reiciendus foret. Fuit ergo Elipandi error non de personarum pluralitate Nestoriana in Christo, sed de eius adoptione secundum carnem, seu humanitatem, ut his testimoniis habetur expressè.

4. Eadem item epistola Adrianus Pa. & Patres Concilij Francfordiensis in libro Sacrosyllabo Paulini præcipue cura edito, atque à Concilio approbato si Elipandi filiatione adoptiua confutatur. Hæc igitur dicentes, aut in uero Virginitatem suscipitur adoptiua (quod dici nefas est, quia de & Virgine inenarrabiliter iumpfit, non adoptiua carum,) aut certe purum eum hominem, sine Deo natum (quod cogitare impium est,) necesse est facerent. Quibus ex adoptiua Christi secundum humanitatem filiatione Elipandum deducit, ad Nestorianismum : quod scilicet in uero Virginitatis humanitatis Christi non fuerit assumpta à uerbo, etque unita, sed impropria fuerit persona, scilicet adoptata, uel purus homo natus etiam fuerit. Ergo id non asserbat Elipandus ; alioquin inepte detraheretur, tanquam ad absurdum ad suam conclusionem. Idem argumentum continet uerba, quæ ex eodem libro sacro Syllabo, damno suo obtulerunt aduersarij. Sic autem habent columna octaua, Dei ergo filius, qua ratione credi potest adoptivus ? qui inseparabiliter assumpto, homine in eum persona coeunte utraque natura, non duo filij, aut Dei, & alius hominis : ut (sicut illi errando uoluerunt) adoptivus, sit filius hominis &c. Ac si &c. car cum Felix, & Elipandus ueritatem personæ Christi Catholice retineant, non diuidant Nestorianæ, incredibile, ac miraculi instar est, quod humanitati, Christo uero, qua homini, filiationem adscribant adoptiuam, quam, si personas diuiderent, facile possent adscribere. Error igitur, in consequens quidem illorum erat, ait Concilium ; quod, coeunte per ipsos utraque natura in eandem filij naturalis Dei personam ; homo, siue hominis filius, sit adoptivus filius Dei. Denique Adrian. cit. epist. post init. sic erroris huius materiam scripsit. Materiam autem casualis perfidie inter cætera reuicenda de adoptione Christi secundum carnem &c. Erant autem cætera, seruitus propriis respectu Dei in Christo, qua homine, atque negatio ueterioris adorationis, ac perfectioris, quam filiis aliis adoptiuis Dei Christo qua homini exhibenda, ut quaest. de seruitute

uitute Christi, & Controuersia. 6. d. vltima videbimus.

5 Neque vero in Felicis, & Elipandi errore referendo historici dissentiant. Alcuinus Caroli magis Magister, atque ipse Coactaneus tertio, de Trinitate capite nono, docet Christum secundum se totum esse vnam Trinitatis personam, filiumque naturalem Dei, non adoptiuum. Subditque statim. Ideo cum Patre, & Spiritu sancto, vnus est Deus non nuncupatus, sicut hispanica heresis impie temeritate affirmare presumpsit. Afferens Dei filium in diuina natura Deum esse verum, in humana nuncupatum: similiter, & in diuina natura proprium filium Dei, & in humana adoptiuum. Sed perge, inquit aduersarius noster Bernal. ad ea, quæ immediate subdit Alcuinus. *Diuidens vnam personam filij Dei cum Nestorio in duas personas: id est veri filij, & adoptiui.* Ergo hic etiam error illorum erat. Sed male arguit: nam hoc non ponitur ab Alcuino, vt illorum assertum: quare nec sub participio asserens. Sed, tanquam absurdum, quod eorum faciebatur error, nempe personarum diuisionem, ponitur sub participio diuidens. Cuius etiam rationem subdidit vbi proxime sacrolyllabus liber. dicens: *Cum certissimum constet in illam personam, quam habuit æternaliter, de Patre genitum, Dei filium assumpsisse naturam, quam nemo Catholicus confirmatus adoptiuum esse ausus est dicere.* Ionas Aurelian. eis etiam Coactaneus. primo, de cultu imaginum sic de Felice scripsit quoniam iuncto suo sceleratissimo errori Elipando Toletano vrbis Episcopo Christum secundum humanitatem, non esse proprium Filium Dei, sed adoptiuum predicare ausus est. Annonius circiter centum solum annis post Concilium Francfordiense. De geitis Francor. capite octuagesimo, ait Elipandum à Felice quæsisse, *Quid de humanitate Christi sentiret? Felicemque respondisse adoptiuum esse.* Addo Vienti. anno septingentesimo nonagesimo tertio, in Francfordiensi Synodo. Sic habet. *Hereticus cuiusdam Episcopi Felicis nomine damnata est, qui Christum, secundum quod homo est, adoptiuum Dei filium dicebat.* Genebriardus, tertio, Chronici anno septingentesimo nonagesimo quarto, ait damnatum esse tunc errorem de adoptione humanitatis in Christo. Est autem error Felicis, & Elipandi damnatus in Francfordiensi Concilio?

CERTAMEN II.

Humanitatis Christi adoptionem Felicis, & Elipandi errorem fuisse, & denegationem naturalis filiationis clarius ex Elipandi, ac Beati, & Hieronymi scriptis ostenditur.

1 **Q**uid autem his moramur? Audiantur primi illi Elipandi impugnatores Beatus, & Hieronymus, qui ex eius epistola ad fidelem Abbatem sic suam sententiam, atque Elipandi errorem, (materiam nempe controuersia) proponunt citato libro contra Elipandum. *Vna pars Episcoporum dicit: Christum adoptiuum esse humanitate, & nequaquam adoptiuum diuinitate. Altera pars dicit: ex veraque natura vnus est Dei Patris filius proprius non adoptiuus. In tantum proprius, vt ipse sit Dei filius, Deus verus, & ipse adoretur, & colatur, qui sub Pontio Pilato est crucifixus.* Hæc pars nos sumus: id est Beatus, & Hieronymus. his ergo erat an eadem persona, quæ secundum diuinitatem filius naturalis Dei per omnes erat, filius

R. P. Christoph. de Ortega, de Dei incarnat.

etiam naturalis Dei esse secundum humanitatem, vt hi asserbant? An adoptiuus: vt volebant Felix, & Elipandus dum Christo homini naturalem filiationem denegabant, solamque adoptiuam concedebant concreto nomine homo, sed abstracto humanitas utebantur, ne cum Nestorio sentire viderentur, ac Christi personas diuidere: quin de vna eademque persona Christi, secundum diuersas naturas, se diuersimodè loqui. Sic enim ait Elipandus citata epistola ad fidelem Abb. Beatus, & Hieronymus dicunt vna persona, & vnus agnus non poterit ex parte esse proprius filius, & ex parte adoptiuus, id est ex parte filius, & ex parte non filius. Cuius oppositum de vna eademque agni persona ipse docebat proximè vero ante data verba Bonofii Nestorianum errorem, & Beati sententiam omnino oppositam infectatus ait. *Bonofius, & Beatus pari errore Condemnati sunt. Ille credidit de Matre adoptiuum, & non de Patre ante se eula propriè genitum, & incarnatum; Cum enim personas Nestoriane diuideret personam Verbi Filij vnitam realiter humanitati atque incarnasse negabat: quare, & eandem personam Christi de Matre adoptiuum, de Patre propriè etiam genitum æternaliter inficiebatur. Ille credidit, de Patre genitum, & non de Matre temporaliter adoptiuum.* Ergo dissentit æquè à diuisione personarum Nestorianæ, atque à filiatione naturali, ac non adoptiuæ eiusdem personæ Christi secundum humanitatem, quam ex Matre temporaliter accepit?

2 Demum de suo errore audiendus est Elipandus ipse confessione fidei suæ medio, quæ extat in libro Beati, & Hieronymi citato, Correctissime proposita à Vasquez disputatione octuagesima-nona, capite secundo, vbi sic habet, *Quem sacra scriptura testatur pro salute humani generis Deitate exinanita hominem factum, circumcissum, baptizatum, flagellatum Crucifixum Mortuum, Sepultum, Seruum, Captiuum, Peregrinum, Leprosum, despectum, & quod deterius est non solum ab Angelis, sed etiam ab hominibus miratum, vermem esse dictum, ex persona eius scriptura dicente: ego sum vermis, & non homo, opprobrium hominum, & abiectio plebis: Cuius gloriam secundum diuinitatem superet cælestia, & magnitudinem contemiscunt terrena: & qui dicit gloriam meam alteri non dabo, homo interior in vna, eademque persona agglomeratus, atque carnis vestimento indutus: quia non per illum, qui natus est de Virgine visibilis, & inuisibilis condidit, sed per illum, qui non est adoptione, sed genere, neque gratia, sed natura: & per ipsum Dei simul, & hominis filium, adoptiuum humanitate, & non adoptiuum diuinitate, non enim veniit: qui est Deus: qui virum comedisset, an bibisset? ei cognitum manet, cui nonnulla ætronis sue mysteria nescire voluit. Quasi conformes sunt omnes sancti huic filio Dei, secundum gratiam, & cum adoptiuo adoptiuus, & cum aduocato aduocati, & cum Christo Christi: & cum paruulo paruuli, & cum seruo serui. Credo etiam inter ipsa sancti Spiritus charismata gratiarum Spiritum sanctum esse adoptiuum, in quo Clamamus Abba. Pater in quo spiritu non nos hominem Christum esse adoptiuum. Credimus enim, quia in resurrectione ei similes erimus, non diuinitate, sed carnis humanitate, videlicet carnis assumptione, quam accepit de Virgine. Miraculi instar est doctum aliquem his lectis, an Elipandus Nestorianus fuerit? dubitasse. Nullis enim ipsi aptioribus verbis à Nestorij errore declinarent. Primo enim Dei filium hominem factum, atque incarnatum, carnemque assumpsisse, accepisse de Virgine. fatetur quæ, nisi vnione hypostatica cum carne, & vnitate personæ solius diuinæ in Christo contra Nestorium assera, dici nequeunt: sicut neque idiomatum communicatio illis verbis contenta eundem filium Dei circumcissum baptizatum &c. esse, quam Nestorius negabat. Tertio eundem filium Dei intimè, id est per intimam vnionem, nec per solam affectionem esse hominem testatur. Quarto in vna eademque*

demque persona agglomeratus, vt per Physicam vnionem vtramque naturam in eandem coire personam ostendat. Denique ait sanctos Christo secundum gratiam quasi conformes, vt aliunde, quam ex gratia Spiritus sancti humanitati donata, in qua filiationem, adoptiuam, siue adoptionem mox constituit, dissimile, eidem filio Dei Christo dec larat.

3 Reclamat Bernal. subdolos esse hæretici voces, sicut Nestorij, dum, vnionem absolute, suam illam affectiuam vocabat. Illoque verbo agglomeratus anguem Nestorianum latitare, qui illis statim profilit. Non per illum, qui natus est de Virgine visibilia, & inuisibilia condidit, sed per illum, qui non est adoptio, sed genere, non gratia, sed natura. quid enim est ille, & ille, nisi duplex Nestoriana Christi persona? O virum præ nimia fidei animositate plus æquo meticulosum! quiesceret Ecclesia Dei, teste Cyrillo, si vnionem realem, atque intimam personæ verbi ad humanitatem Nestorius admitteret: si Dei filium incarnatum atque hominem factum assereret: si idiomatum communicationem fateretur: hisque omnibus ab Elipando admissis, imo, & vnitæ, & identitate personæ in duplici natura tu adhuc Nestorianismum in illo suspicaris! ast iniquis agglomeratio filiorum aggregationem sine physica vnione significat: quare physicam vnionem verbi ad humanitatem videtur negare. Haberet forte locum suspicio, nisi agglomeratio Dei, & hominis diceretur ab Elipando esse in vnam, eandemque personam, quod sine physica vnione esse non potest. Ille autem, & ille non ad personas referuntur, sed ad naturam. Cum immediatè subnectat, & per istum Deum simul, & hominis filium, adoptiuum humanitatis, & non adoptiuum diuinitatis, Ecce vnitatem personæ Christi: atque ad naturas illum adoptiuum filium, & illum naturalem respicere: quare nec de ea locutione à Beato, & Heterio Elipandus carpitur, cum suam mentem satis explicuisset longè à Nestorianismo distare. Instat Bernal: teste Alcuino Christum hominem dici, ab Elipando. Deum nuncupatum, seu nuncupatum sed quid inde homo græca, & latina eruditione hac, illac perfluens comestit pro Elipandi Nestorianismo? Nuncupor idem est, quod appello; quare nuncupatus, vel nuncupatiuis idem quod appellatus, vel appellatiuis erit, vt bene Vasquez q. 8. num. 37. med. quare admisisse Elipandus eis verbis ostenditur idiomatum communicationem contra Nestorium: tantum abest, vt illis Nestorianismum incurrat! Soarez reclamat recitatam Elipandi confessionem non fuisse eam, quam ad Concilium Francfortiense misit, sed ampliorem aliam, in qua Nestorianismus contineretur, quem in illo impugnant Adrianus, & Concilium citatis epistolis, & libro Sacrosyllabo. Verum etiam edicendis constabit ab eis Patribus vi consequentiæ solum argumento ab absurdo ad Nestorianismum è suo errore Elipandum deduci: quod potius probat Elipandum Nestorianismum execrasse, vt supra dicebam.

4 Obijciunt Soar. & Bernal. Concilij Francford. citata Epist. verba hæc: Nonne olim eadem heresis vestra in Nestorio ab vniuersali Ecclesia refulata est etiam, & damnata? Ac rursus: veterosam, ac de diuina Nestorij suscitatum appellant. Sed tamen solum volunt eam hæresim in radice Nestorianam esse: quia humanitatis Christi adoptio nisi posita diuisione personarum vi consequentiæ nequeat defendi. Quo etiam sensu intelligenda est nubes testium, quam ex Vasq. num. 33. & Soario sect. 3. sollicitauit Bernal. sect. 1. num. 1. pro Elipandi Nestorianismo, vt aperto huius errori obnubilarent. At instat ex immediatis eius epistolæ verbis: quapropter fortasse illum (Nestorium) damnare noluisistis, dum alios Bonosum, &c. qui prauè de Dei filio senserunt in epistola vestra anathematizatis. relaroque Cyrilli testimonio pergunt. videntur enim Nestorius dicere copulationem, quod vos dicitis adoptionem. ast videtur. In iudiciis vim

declarationis habet ex C. præterea. 2. de appellacionibus. Sed tamen epistola illa non tota iudicium Elipandicæ hæresis est, sed, & illius impugatio, atque illis verbis à Nestorianismo vi consequentiæ præsumpto arguitur, non asserto: quare videtur suspensionem doctrinæ connexæ de se cum Nestorij errore solum significat, non declarationem erroris impugnati: id quod satis innuit aduerbium illud fortasse, initio positum. Deinde Bonofus primus Nestorianæ hæresis author fuit, vt bene Vasq. d. 15. cap. 2. num. 11. nosque obseruamus controuers. 1. d. 1. quæst. 2. cert. 1. quare in Bonofio Nestorianus damnatus ab Elipando fuit: licet, ob erroris huius cum illius hæresi connexionem, ex silentio de Nestorio prudens Patribus suborta fuerit suspicio. Sed quorsum, inquit Bernal. dum Elipandi error à Concilio impugnatur vnitatis personæ Christi tam multis sæpe probatur, si eam ipse sponte concedebat? Respondetur vero facile: vt firmus esse, quam ex hæretici ab errantis arbitrio, antecedenti, ex quo euidenter erroris conuincatur: ne, vt suum errorem defenderet, nec à Deo aperte conuinceretur, vnitatem personæ, quam initio catholicè fatebatur, Nestoriane negaret. Id quod inde latis claret: quod vbi à Concilio directè Elipandi error ex scriptura impugnatur nullum testimonium pro personæ vnitatis recitatur, sed solum quando discursus ex vnitatis personæ elipandicæ impugnatur adoptio. Atque hoc solum volbat Vasq. num. 33. dum coniectura. 3. aiebat: nihil ab eo concilio de vnitatis personæ Christi obiectum ex scriptura, scilicet Elipando, fuisse: cum tamen ea omnia, quæ obijcit ex illo Bernal. vidisset tot ante annis Vasquez Concilij, illius iam dudum ab scholarum vsu exulis vindex, ac reductor.

5 Insistit Bernal. illis epistolæ Adriani col. 4. & sacro syllabi col. etiam 4. verbis: quomodo per istius gratiam nos sumus adoptati si ipse confert nobis in adoptionis gratia fuit? Nam sicut peccata non tollit, si ipse peccatum haberes; ita adoptionis gratiam non tribueret, si ipse propter hominem, quem assumpsit sine sorte peccati necessarium egerit, vt gratiam adoptionis acciperet. Sed, si eadem esset, & vna Christi persona filij naturalis Dei, posset nobis gratiam adoptionis mereri: ergo, ne malè argueret Patres dicatur, dicendum est Elipandum diuinitatis Nestorianæ Christi personam induas. Respondeo negando sublatum. Retenta enim vnitatis personæ filij naturalis Dei in Christo, quin ea filiatione, dignitasque diuina communicaretur humanitati, vt Elipandus erroneè assererat, illius opera non dignificabantur, vt gratiam adoptionis nobis mereretur: quousque, vt minimum, gratis ipsi gratia adoptionis donaretur: quare non omnibus gratiam adoptionis mereretur: sicut, si ipsi remitteretur peccatum, non pro omnibus satisfaceret peccatis, cavè omnia tollerent. Secundo respondi controuers. secunda, Loqui hæc Patres de homine assumpto, & adoptato ex prius peccatore. Illud enim sonat Confors nobis in adoptionis gratia: & illud etiam, Propter hominem, quem assumpsit sine sorte peccati, necessarium egerit, prout quam assumeret, vt gratiam adoptionis acciperet: quia in peccato prius fuerat. Quod necessario fuisse aliquatenus ei remissum: quare non peccata nostra, in quibus & suum erat, tollerent & ipse: nec nostri omnium, in quibus & ipse erat gratiam adoptionis mereretur. Id ipsum argumentum continet Adriani epistola citata sententia, quam mutatas videtur ex Augustino tractatu 2. in Ioann. capite primo, ad illa Quæ quæ autem receperunt &c. Ioanno. 1. Non enim nos nisi sumus de Deo, quomodo ille vniuersus, sed adoptati per gratiam ipsius; Ille enim venit vniuersus vt solueret peccata, quibus implicaremur, ne adoptaret nos propter impedimentum eorum. Ac si dicat nisi homo ille vniuersus veniret, sed prius sicut nos venisset peccator, peccata omnium non tollerent, & impedimenta non soluerent, ne Filij Dei fierent.

rent, essentque peccatores, cum & suum peccatum ipse non sustulisset, suumque impedimentum non solulisset.

6 Atque hunc esse Patrum, & argumenti huius sensum claret, vltimus ex epistola cit. Concilij col. 15. vbi hæc habentur. *Adoptiuus siquidem non habet aliam significationem, nisi, vt Iesus Christus non sit proprius Filius Dei, neque ex Virgine ei in filium genitus, sed nescio ex quo seruo adoptiuus in filietatem, vt vos dicitis.* Id est seruus natus ex Virgine non Deo, sed seruo alij ex quo esset, cuique naturalis Filius ex Virgine, nasceretur. Denique idem sensus aperte colligitur ex testim. Adriani cir. ep. & Conc. Francford. sacrosyllabo recitato, & ponderato cert. 1. num. 4. vbi contendunt Elipandi doctrinam; in Nestorianismum deducere altero è duobus modo; in Nestor purus homo etiam per partum permanserit id quod impugnant ex veritate personæ Christi, quæ est filius Dei: vel quod saltem in vtero Virginis conceptus sit purus homo, & in peccato, licet posterius fuerit assumptus: id quod impugnant testimonio, & ratione Augustini proximè datis ex munere vniuersalis Redemptoris, quod habere, necdum explere minime posset, si ipse peccator præxistisset. Sed instat demum Soar. ex verbis proximis, *vt vos dicitis*, quæ referri ad proxima, & immediata verba debent. *Sed nescio ex quo seruo adoptiuus in filietatem.* Ergo dicit Concilium errorem etiam Elipandi fuisse Christum, quæ hominem, purum hominem fuisse, & ex seruo adoptiuum. Respondetur tamen illud, *vt vos dicitis*; referre prima illa verba de significatione adoptiuus in sententia Elipandi, indeque colligere, & cum purum hominem fuisse, quæ hominem, ac seruum Dei non naturalem, & eundem Dei filium in vtero saltem Virginis, vt proximè contendebat Concilium contra Elipandum: atque insuper alteri quam Deo, genitum seruo scilicet Patri, quo virginitas Mariæ pessundaretur, quod autem hæc argumenta sint, non sententia Elipandi, quam Concilium impugnat constat ex illis verbis, *Sed nescio, ex quo seruo adoptiuus.* Si enim sententia Elipandi eis verbis referretur non nescio quo; sed designatè referretur consultò. Mirò impugnationes, alias contra Soarium, & Bernalem ex censuris quas de filiatione adoptiua ferunt Patres: eas enim commodius virgebimus qu. 4.

CERTAMEN III.

Concilij Francfordiensis, & epistolæ Adriani autoritas contra nonnullos stabilitur.

1 **D**upliciter de virtusque autoritate agi potest. Primo secundum se. Secundo de eis, vt habentur t. 3. Concilior. Primo quidem modo autoritas tanta est, vt res ibi definitas de fide faciat. Etenim Concilium eiusmodi extitisse contra Felicem, & Elipandum, eorumque de adoptione errorem constat ex Adone Sieberto, Abbate Vspergensi in suis chronicis anno 793. Regino, Genebrardo, Gordonio anno 794. Baronio t. 9. annal. anno 783. & 794. item ex Annonio illius sæculi autore de gestis Francor. lib. 4. cap. 83. Blondo Aeneade 2. lib. 1. Antonino 2. p. tit. 14. Platina in Adriano. De eo etiam Concilio, Francfordiensi nomine omisso testatur Ionas Aurelianens. ei coætanus 1. de cultu imagin. in. t. 5. Biblioth. Paul. Amil. 2. de gestis Francorum. propè fin. Dum in eo Concilio damnatum Elipandi errorem aiunt, qui in Francfordiensi damnatus est. Sabellicus Aeneade 8. lib. 8. in eo cum Platina errans quod in eo Concilio errorem Felicis de cultu imaginum damnatum dicat: deceptus, quod de adoratio-

ne humanitatis Christi consequenter ad errorem de adoptione deterius sentiret, atque ibi etiam damnatus fuerit. Mariana 7. de rebus Hispan. cap. 8. Severin. Binius edit. 9. Concilij Francfordiensis. Licet hic cum Baronio, Gualtero, Gordonio Nestorij hæresim à Felice, & Elipando luctatam sensu nimirum à nobis explicato testentur: quam ob rem de existentia Concilij Francfordiensis ad Felicis, & Elipandi errorem damnandum dubitari à sano nedum à docto homine, nequit. De autoritate vero constat Adriani auctoritate vero constat Adriani auctoritate (cuius legati Stephanus, & Theophilactus ei adfuerunt, teste Adone) actum illud Concilium esse: item ab Adriano, quæ ibi definita contra errorem Felicis, & Elipandi fuerunt, quæque in eo acta sunt omnia confirmata fuisse citati Doctores memorant: constatque ex epistola Adriani ad Episcopos Hispaniæ, siue ea fuerit per legatos ad Concilium missa, vt inuicit Carolus Magnus citata sua epistola, siue postmodum ab Adriano edita. Etenim Adriani epistola prorsus est Concilij Francfordiensis dogmatibus, ac definitionibus conformis. Constat denique Concilium illud Patribus trecentis ex Gallia, & Germania coactis, vt in epistola Concilij ad Elipandum habetur. Addunt citati Doctores in eis Patres etiam Italos fuisse, quod mihi dubium non est, cum Romani Pontificis autoritate Concilium congeretur constetque sacrosyllabum eius Concilij librum à Paulino Italo Episcopo Nolensi magna ex parte fuisse confectum. Nec magis dubito aliquot Hispaniæ Episcopos, de quorum fere omnium doctrina agebatur eo conuenisse, quamuis de beato solum constet ex epistola Elipandi ad Carolum Magnum, vbi beatum per antiphrasim eum appellat: atque ferre secum libellum de adoptione Christi, quem ipse misit ad Abbatem fidelem: quæ ex Caroli rescripto clarent.

2 **I**am vero de Concilij Francfordiensis, quod nunc habetur. t. 3. Concilior. industria Pissimi, atque eruditissimi viri Laurentij Suriij, autoritate, ipse de eo, quod de reliquis conciliis à se repertis, editisque anno 1567. testatur epistola ad Philippum Hispaniarum Regem, & epistola ad lectorem. Nimirum se nihil in Concilio, aut eorum numero addere, vel detrahere sed tantum cedere, quæ ex vetustissimis exemplaribus manu scriptis, & ex grauis, Catholicisque Bibliothecis excerpserit. Accedit: quod ea omnia, quæ in hoc concilio vt. t. 3. Concilior. habetur, continentur, præter quam, quod pia, Catholicaque sunt iis, quæ in Francfordiensi disputata acta, definita, damnataque Historici Ecclesiastici omnes, atque illius temporis Doctores memorant, omnino concordant: quare & ij omnes Concilio Francfordiensi, quod ibi habetur, fidem faciunt. Tertio cum ex epistola Adriani in sententiis hæresibus prædictis confutandis, damnandisque conuenit omnino, & cum iis, quæ de hac, & de ipso Doctores memorati retulerunt: quare mutuo se, & Concilium, & epistola Adriani fouent, promouentque autoritatem: ac proinde speciale argumentum, quod mox pro epistolæ Adriani autoritate subiungant pro Francfordiensis Concilij autoritate etiam facit. Quarto denique post examen quod res tanta exigebat, superiorum Ecclesiæ consensu approbatione, & facultate centum circiter retro annis fuit excussum, ab Orthodoxis Doctores, Catholicisque academiis omnibus receptum: eius testimonio ac definitionibus ad res fidei, quæ ibi continentur, vel contentas ibi concernunt, tanquam certis indubitatisque fidei, & catholica doctrinæ regulis Catholico nullo tergiversante omnes vtuntur. Ob hæc igitur de Concilij Francfordiensis vt habetur tract. 3. Conciliorum autoritate dubitari, sine temeritate vt minimum, non posse censet Soar. supra. §. *Dices tandem.* Valquez vero plus etiam autoritatis ei Concilio defert c. 7. cui ego omnino consentio.

3 **C**irca autoritatem epistolæ Adriani præter ea omnia, quæ pro Concilij Francfordiensis fide recensimus; illud etiam suppetit argumentum, quod scilicet

licet Pontificis autoritate, iussuque sine quo fieri nequaquam posset, Romæ habito Concilio gravissimorum Doctorum, anno 1592. inter alias epistolas decretales Pontificum excussa fuit, eiusdem Adriani epistolis aliis, ut testatur Vasquez proximè numer. 27. cum autem ibi dicatur eam epistolam Concilio Francfordiensi (quod scilicet t. 3. Conciliorum habetur) fuisse desumptam veriusque est grauior adhuc firmiorque approbatio: quæque sexaginta annorum decursu vtrique magnam auctoritatem conciliet: sed enim religiosiores eruditoli, qui eruditorum nomen è fide difficili, atque ingenij suspicionibus aucupantur obiciunt, in eo Concilio iniuriosus S. Ildefonsus, S. Eugenius, S. Iulianus accipi, de eis enim hæc leguntur: *quæ ex Parentum vestrorum dictis posuistis, ut manifestum sit quales habeatis Parentes.* & infra de precibus missæ à S. Ildephonso adhibitis, *nihil curandum esse*, dicitur. Respondit tamen facile, Elipandus horum, & Augustini auctoritatibus corruptis suam sententiam confirmasse: cum autem in solius Augustini libris Patres Concilij non Hispani, versati essent, solum Augustinum ab Elipando imposturis liberarunt, Toletanos vero Sanctos, quos non legerant liberare non poterant: quare admissa Elipandi recitatione, in eis audiendos non esse aiebant; sicut Paulus ad Galat. 1. *Licet nos aut Angelus de celo euangelizet vobis præterquam quod euangelizabimus vobis Anathema sit.* Nego vero ea absolute dicta à Concilio creditæ eorum testimonia esse iudicamus, sed ex suppositione, quod eorum essent, ut assererat Elipandus. Nam Concilium in eius epistole finem imposta ab Elipando suis prædecessoribus, sicut, & Augustino suspicatur, atque in hæc illum hortatur. *Definite fratres vestros per aures populi christiani diffamare parentes.*

4. Opponunt durius etiam in ea, & Adriani epistola Elipandus, & vniuersim Hispanicæ Episcopos omnes tractari cum tamen neque omnes errarint, neque ea seueritate Concilia, & Pontifices, Hæreticos ab erroribus soleant epistolis suis ad fidem reuocare: sed in primis, omnes Hæreticos excepto, Hispanicæ Episcopi cum Elipando errarunt, ut supra obseruamus. Secundo tanta fuit Elipandi arrogantia ad res fidei statuendas, ut aliis etiam nationibus certam fidei regulam veller præscribere: eamque animi elationem, ne in epistola quidem ad Carolum Magnum dissimulauit: ut ex huius rescripto constat, ubi hæc legimus. *In quarum vtriusque serie litterarum non satis nobis elucebat, an quasi ex auctoritate magistrorum nos vestra docere disposuistis, an ex humilitatis discipulatu nostra discere desideratis?* Tertio cum oblitentes pro fide beatum, & Herge, Hæreticos Elipandus inelamaret acriter à Concilio, & Adriano obiurgandus fuit, ut compelleretur: sicut Cassianus, & Massilienses viri aliqui docti, & pij quod Prosperum, & Hilarium insectarentur, sanamque doctrinam insectari prohiberent, durius à Cælestino epist. 1. accepti sunt. Quarto cum Elipandi error bis antea damnatus in Felice Vigeliano foret, ut ostendimus q. 2. & 4. non ignorantiam solum, sed & contumaciam præ se ferebat seueritate Concilij, & sedis Apostolicæ frangendam. Quinto non Patrum, & Pontificum omnium stylus æque suavis semper fuit, sed pro cuiusque ingenio acriori, vel mitiori, aut durior aut suauior. Legite Hieronymum contra Hæreticos, imo, & contra Catholicos quandoque multa acrimonia disputantem. Sexto demum, licet Concilium, & Adrianus in suis epistolis loquantur contra errantes aliquando auferius, accidiusque, neutra tamen epistola suauitatis vacua, atque omnia icinua fuit, ut ex vtriusque sine facile legenti constabit.

5. Opponunt tandem aliquid saltem falsum, quod Patres Francfordienses ignorare tunc non poterant, in eam epistolam, quæ nunc habetur obrepisse. Nempe ob iniuriam Christo eo errore illatam Hispaniam in Maurorum potestatem venisse, cum constet multo ante: à tempore à Sarracenis expugnatam, atque subiectam Hispaniam fuisse simo ab expugnatione eius per Mauros quatuor Archiepiscopi Elipando erranti præf-

ferant scilicet *Cicilia, Petrus Dulcher, Sunicredus, Concordius*, ut erudite obseruabit Garfia, de Loisa in collectione Conciliorum. Hisp. Commentar. de Primatu Ecclesiæ Toletanæ, quem addidit ad decretum Gundemari. Respondet Soar. Hæc ad delicti exaggerationem dicta à Concilio fuisse initium seruitutis sub Maurorum ditione pro continuatione seruitutis eiusdem assumente. Ego vero Concilij sententiam, neque per exaggerationem, sed per veram historiam dictam fuisse censleo: neque initium seruitutis pro continuatione illius, sed in rigida significatione esse à Concilio usurpata; hæresim autem Hispanicam, & errorem Christo iniuriam, ob quem Concilium ait Hispaniam sub imperium Maurorum venisse non bene esse ab obliuiscantibus intellectum. Etenim ante Elipandi errorem aliis Christo Domino non minus iniurias flagrant. Primo quidem sub Gothorum imperio Ariana hæresis contra Dei filium, & Christum: Deinde hæresis Acphalorum æque iniuriosa Christo. Hos igitur gentes Hispanicæ errores Christo iniuriosos oppressionis Sarracenæ, ab initio etiam, causam Hispanicæ fuisse prædenter, ac vere Patres illi suspicabantur: atque domestico exemplo continuationem miseræ seruitutis ob errorem elipandi à Deo Christo ignominiosum de ipsius adoptione, & seruitute præfatam, prudenter etiam minabantur, ni eos obstitent.

QVÆSTIO II.

An Christus, qua hic homo, siue secundum humanitatem re ipsa Filius naturalis Dei sit.

DVLICITER potest hic homo usurpari: vel adiectiue pro persona in recto, & humanitate in obliquo tanquam forma dominante, vel substantiue pro humanitate in recto, & personalitate, seu supposito in obliquo, ut docebamur disput. 1. sæpeque alibi dicemus, præteritum controu. 7. disput. 1. de idiomatum communicatione priori modo accepto *Hic homo*, quæstio fuit cum Ario, & Nestorio ac similibus, an Filius naturalis Dei Christus qua *hic homo* foret? Arius enim adhuc secundam personam Trinitatis, quæ huius hominis adiectiue sumpti directum significatum in Christo est, Filium Dei naturalem, & consubstantialiam negabat. Nestorius vero cum suis, cum personam humanam diuersam in Christo à diuina recognosceret illam, siue hunc hominem Christi adiectiue dictum, neque per idiomatum communicationem Filium Dei admittebat; Admittebant vero, Felix, & Elipandus, ut vidimus, subtilique hac quæst. 2. & 4. videbimus: quare adiectiue sumptus *hic homo* nulla cum his quæstio esse potest. Si autem *hic homo* substantiue accipiatur, iuxta acceptionem secundam, addita reduplicatiua *quatenus*, vel in *quorum* triplicem sensum facere potest. Primum additi diminutiuus. Ut *homo secundum animum est immortalis*, ergo *homo est immortalis*. Secundum sensum facit non diminutiuus adiecti, sed designantis rationem, vel formalem, vel primariam materialem, per quam prædicatum toti conueniat subiecto: sic Christus quatenus *hic homo* dicitur *visibilis passus* &c. Et neque hoc sensu potest esse quæstio præfens. Cum certum sit humanitatem neque esse rationem formalem, neque materialem primariam, seu cui primario comperat filiationis naturalis quæ dicitur de toto subiecto Christo. Tertius sensus est, an pars designata illa particula reduplicatiua, sit etiam subiectum, cui conueniat prædicatum, quo explorato toti subiecto comperit, ratione alterius partis, sic negamus hominem secundum animum, vel quatenus animum habet esse mortalem, & corporeum: igitur accepto homine substantiue, atque reduplicatiua voce *quatenus*